

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van de Vereniging ChristenUnie

Verklaring betreffende het financieel verslag en de overzichten

Wij hebben het financieel verslag en de overzichten 2022 van Vereniging ChristenUnie te Amersfoort gecontroleerd. Overeenkomstig artikel 25, eerste lid onder a tot en met c, en artikel 26, onder c tot en met e, van de Wet financiering politieke partijen bestaat de gecontroleerde (financiële) informatie uit:

- het financieel verslag over 2022 met daarin een weergave van de (financiële) informatie, die op grond van artikel 20 van de Wet financiering politieke partijen in de administratie is opgenomen. Het financieel verslag omvat tevens:
  - een volgens de normen van het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar beschouwde rekening van kosten en opbrengsten met bijbehorende toelichting, van belang zijnde voor de vaststelling van de subsidie;
  - een opgave van de voor de vaststelling van de subsidie van belang zijnde gegevens omtrent het ledental van de politieke partij en van de aangewezen jongerenorganisatie.

Het financieel verslag wordt vergezeld van een activiteitenverslag.

- een overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in het kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd;
- een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd.

Oordeel betreffende het financieel verslag en de overzichten

Naar ons oordeel geven:

- het financieel verslag 2022 (artikel 25, eerste lid, onder a) en de daarin opgenomen rekening van kosten en opbrengsten (artikel 26 onder c);
- het overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in dat kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder b); en
- het overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder c), een getrouw beeld.

Tevens zijn wij van oordeel dat de bij het financieel verslag 2022 gevoegde opgave omtrent het ledental van de politieke partij en van de aangewezen politieke jongerenorganisatie, conform artikel 26, onder d van de Wet financiering politieke partijen, juist is.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Wij zijn van oordeel dat de partij de aan de subsidie verbonden verplichtingen heeft nageleefd en het financieel verslag en de overzichten voldoen aan de bij of krachtens de Wet financiering politieke partijen gestelde voorschriften.

Tevens melden wij dat het activiteitenverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met het financieel verslag.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden alsmede de Regeling financiering politieke partijen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Verantwoordelijkheden van de accountant'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging ChristenUnie zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Beperking in het gebruik en verspreidingskring

Dit gewaarmerkte financieel verslag en de overzichten 2022 zijn opgesteld ten behoeve van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met als doel Vereniging ChristenUnie in staat te stellen te voldoen aan de relevante bepalingen van de Wet financiering politieke partijen. Hierdoor is het financieel verslag en de overzichten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Vereniging ChristenUnie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot het financieel verslag en de overzichten

Verantwoordelijkheden van het bestuur

Het bestuur van Vereniging ChristenUnie is verantwoordelijk voor het opmaken van het financieel verslag en de overzichten in overeenstemming met de Wet financiering politieke partijen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van het financieel verslag en de overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheden van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over het financieel verslag en de overzichten op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden alsmede de Regeling financiering politieke partijen. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat het financieel verslag en de overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevat.

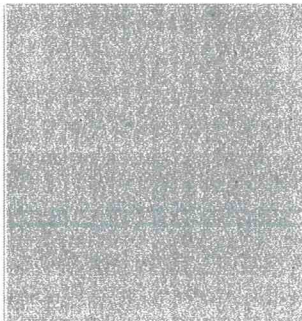
Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in het financieel verslag en de overzichten. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat het financieel verslag en de overzichten een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van het financieel verslag en de overzichten en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de politieke partij. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de politieke partij gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van het financieel verslag.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Sliedrecht, 12 juni 2023.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Overzicht van bijdragen politieke partijen 2022

BIJDRAGEN

Bedragen in €

Naam politieke partij / neveninstelling	Naam gever	Adres	Postcode en woonplaats	Bedrag	Totaalbedrag	Datum bijdrage
ChristenUnie (CU)	Mevr. H.T. Dake		Lochem	€ 120,00		28-1-2022
	Mevr. H.T. Dake		Lochem	€ 10.000,00		21-6-2022
					€ 10.120,00	Totaal 2022
Mr. G. Groen van Prinstererstichting	ChristenUnie	Piet Mondriaanlaan 48	3818 GV Amersfoort	€ 108.000,00		9-5-2022
	Bestuurdersvereniging ChristenUnie	Piet Mondriaanlaan 48	3818 GV Amersfoort	€ 14.000,00		22-8-2022
					€ 14.000,00	Totaal 2022
Perspectief, ChristenUnie jongeren	ChristenUnie	Piet Mondriaanlaan 48	3818 GV Amersfoort	€ 17.500,00		8-3-2022
	ChristenUnie	Piet Mondriaanlaan 48	3818 GV Amersfoort	€ 17.500,00		23-6-2022
					€ 35.000,00	Totaal 2022

SCHULDEN

Bedragen in €

Naam politieke partij / neveninstelling	Naam crediteur/ geldverstrekker	Adres	Postcode en woonplaats	Totaalbedrag	Datum schuld
ChristenUnie (CU)	AFMP	Hertogswetering 159	3543 AS Utrecht	€ 70.923,96	1-1-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 35.473,00	31-1-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 41.432,00	28-2-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 48.641,00	31-3-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 37.306,00	30-4-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 86.549,00	31-5-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 36.551,00	30-6-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 36.477,00	31-7-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 45.392,00	31-8-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 34.496,00	30-9-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 41.632,00	31-10-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 72.968,00	30-11-2022
	Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA Arnhem	€ 32.751,00	31-12-2022
	Procurios	Hoefzijde 3	3961 MX Wijk bij Duurstede	€ 40.162,32	31-1-2022
	OneMeeting.com B.V.	Barchman Wuytierslaan 2	3818 LH Amersfoort	€ 33.591,35	21-5-2022
	CBRE B.V.	Anthony Fokkerweg 15	1059 CM Amsterdam	€ 27.230,28	28-10-2022
	Coöp. Studio Birza Veluwe UA	Grondzijk 16	9731 DG Groningen	€ 25.200,55	22-12-2022
Coöp. Studio Birza Veluwe UA	Grondzijk 16	9731 DG Groningen	€ 25.200,55	20-10-2022	
Coöp. Studio Birza Veluwe UA	Grondzijk 16	9731 DG Groningen	€ 25.200,55	1-12-2022	
Bestuurdersvereniging ChristenUnie	ChristenUnie	Piet Mondriaanlaan 48	3818 GV Amersfoort	€ 49.680,88	21-6-2022
	ChristenUnie	Piet Mondriaanlaan 48	3818 GV Amersfoort	€ 49.680,88	21-6-2022
	ChristenUnie	Piet Mondriaanlaan 48	3818 GV Amersfoort	€ 49.680,88	1-8-2022
	ChristenUnie	Piet Mondriaanlaan 48	3818 GV Amersfoort	€ 49.680,88	1-8-2022
FICDD	Shiraka Project Jordanië AWT	Arab Centre for cons. Training serv.	Jordanië	€ 30.000,00	20-5-2022
	Shiraka Project Jordanië AWT	Arab Centre for cons. Training serv.	Jordanië	€ 30.000,00	30-6-2022

ChristenUnie:

Het subsidiabele ledental per peildatum 1-1-2022 bedraagt: 25.435

Perspectief, ChristenUnie-Jongeren:

Het subsidiabele ledental per peildatum 1-1-2022 bedraagt: 978

Jaarverslag 2022

The logo for Christen Unie, featuring the text "Christen Unie" in a bold, sans-serif font. "Christen" is in black and "Unie" is in blue. The logo is set within a white circular background.

**Christen
Unie**

Inhoud

Bestuurs- en directieverslag	1
1.1 Voorwoord van de voorzitter	1
1.2 Bestuurs- en directieverslag	3
1.2.1 Statuten en reglementen.....	3
1.2.2 Bezoldigings- en vergoedingenbeleid.....	3
1.3 Activiteitenverslag	4
1.3.1 Politieke vorming en scholing (a).....	4
1.3.2 Informatievoorziening (b).....	5
1.3.3 Contact zusterpartijen buitenland (c).....	6
1.3.4 Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d).....	7
1.3.5 Politieke participatie jongeren (e).....	7
1.3.6 Ledenwerving (f).....	8
1.3.7 Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g).....	9
1.3.8 Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h).....	9
1.3.9 Verkiezingscampagnes (i).....	11
1.3.10 Overige activiteiten partijbureau.....	12
1.4 Informatie over bestuur en directie	13
1.4.1 Taak en werkwijze van directie en bestuur.....	13
1.4.2 Nevenfuncties bestuursleden.....	13
1.5 Toekomstplannen en risicobeheersing	14
1.5.1 Weerstandsratio.....	14

1.5.2 Verkiezingsreserve.....	16
Jaarrekening 2022	17
2.1 Balans per 31 december 2022	18
Activa.....	18
Passiva.....	18
2.2 Staat van baten en lasten over 2022	19
Baten.....	19
Lasten.....	20
2.3 Resultaatbestemming	21
2.4 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat	22
2.4.1 Algemene grondslagen.....	22
2.4.2 Vergelijkende cijfers.....	22
2.4.3 Algemene grondslagen van waardering.....	22
2.4.4 Materiële vaste activa.....	22
2.4.5 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva.....	22
2.4.6 Reserves en fondsen.....	22
2.4.7 Algemene grondslagen van resultaatbepaling.....	22
2.4.8 Baten.....	22
2.4.9 Personeelsbeloning.....	23
2.4.10 Kostentoerekening ten behoeve van subsidie Wet Financiering Politieke Partijen.....	23

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2022.....24

2.5.1 Materiële en immateriële vaste activa.....	24
2.5.2 Financiële Vaste Activa.....	26
2.5.3 Voorraden.....	27
2.5.4 Vorderingen.....	28
2.5.5 Liquide middelen.....	29
2.5.6 Reserves.....	30
2.5.7 Overige kortlopende schulden.....	33
2.5.8 Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	34

2.6 Toelichting op de baten over 2022.....35

2.6.1 Contributies.....	35
2.6.2 Giften.....	36
2.6.3 Subsidies.....	36
2.6.4 Bijdragen in gezamenlijke kosten.....	37
2.6.5 Baten Opleidingscentrum.....	38
2.6.6 Overige baten.....	38
2.6.7 Totaal baten.....	38
2.6.8 Herkomst baten.....	39

2.7 Toelichting op de lasten over 2022 40

2.7.1 Uitgaven aan subsidiabele activiteiten.....	40
2.7.2 Afdrachten.....	43
2.7.3 Overige uitgaven.....	44

2.7.4 Totaal lasten.....	46
--------------------------	----

2.8 Kostentoerekening subsidiabele activiteiten (WFPP)... 47

2.8.1 Kostenverdeling subsidiabele activiteiten 50

2.9 Ondertekening 50

2.9 Ondertekening 51

..... 52

Overige gegevens 52

Controleverklaring..... 52

..... 55

Bijlagen 55

Bijlage I. Begroting ChristenUnie 2023 56

**Christen
Unie**

**Bestuurs- en
directieverslag**

1.1 Voorwoord van de voorzitter

Voor u ligt het jaarverslag over 2022, een veelbewogen jaar.

Na de langste formatie ooit stond begin januari een nieuwe ministerploeg op de trappen van het paleis. Op corona-stand. Want de kerst-lockdown was dan wel over zijn hoogtepunt heen, maar we moesten nog steeds afstand houden en waar mogelijk thuis werken. En het hele jaar 2022 bleef corona onder ons, zij het in een mildere variant.

Nog in de wittebroodsweken van het nieuwe kabinet deed een hele andere werkelijkheid zich voor: oorlog op ons continent. De oorlog is nog lang niet voorbij en werpt zijn schaduwen ver vooruit. De prijzen van voedsel, brandstof en energie zijn gestegen, de inflatie is op recordhoogte en niemand kan voorspellen hoe het afloopt. Maar Europa is meer dan ooit eensgezind en de begroting voor defensie groeit nadat er jarenlang is bezuinigd op budgetten en materieel. Op het moment dat ik dit schrijf lijkt gewapende vrede tussen Oekraïne en Rusland een illusie. Er gaat alleen maar geavanceerder strijdmaterieel heen.

Intussen lieten Europese landen zich van hun beste kant zien: Oekraïners die hun land ontvluchtten werden welkom geheten in tijdelijke huisvesting, bij particulieren op de zolder of in vakantiehuisjes. Kinderen gaan naar school en veel van de volwassenen zijn hier aan het werk.

Hoe anders was de situatie bij de asielzoekers en statushouders. On-Nederlandse beelden bij het AZC in Ter Apel riepen in de zomer wel verontwaardiging op, maar onderdak, al dan niet tijdelijk, bleek in alle gemeenten lastig te regelen. De asieldeal leidde bij ons tot een

'buitengewoon congres' in Ede – een unicum. We organiseerden daarnaast dit jaar twee reguliere congressen; in Zwolle en in Amersfoort. Voor het eerst sinds corona konden we elkaar weer live ontmoeten en dat was goed.

In het hele land werden afdelingen actief om kandidaten te werven voor de lijsten voor de Provinciale Staten en de Waterschappen. Deze verkiezingen worden in maart 2023 gehouden en daarom werden tijdens het novembercongres de lijsttrekkers gepresenteerd en de slogan onthuld.

'Ruimte voor elkaar' roept ons op om naar elkaar te luisteren en ook te zoeken hoe we balans kunnen vinden tussen alle vraagstukken die er spelen op het niveau van de provincie en de waterschappen. Tijdens het novembercongres werd ook de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer vastgesteld. Peter Ester; ons langstzittende Eerste Kamerlid ontviel ons. Tot aan zijn laatste dagen was hij actief als lid van de Eerste Kamer. Toen de hoop vervloog dat zijn ziekte geremd kon worden, ging zijn conditie snel achteruit en mocht hij Thuiskomen bij zijn God.

Het afgelopen jaar kwamen ook de themanetwerken (weer) tot leven. Deze netwerken verbinden leden vanuit het hele land rond een thema, waar ze vanuit hun kennis en expertise een bijdrage willen leveren aan gedachtenvorming, of de fracties in het land, of in Den Haag adviseren op het thema.

We experimenteerden met de zomertour vanuit de wens om mensen in hun regio te ontmoeten en met elkaar in gesprek te gaan. De zomertour was een succes en vooral de eerste staat nog scherp op het netvlies. Het was in de eerste week van de boerenprotesten, op een zonovergoten vrijdagavond op een boeren erf. Dat leverde niet alleen een imponerend beeld op van alle gearriveerde tractors, maar ook stevige gesprekken tussen boeren en Gert-Jan Segers en Pieter Grinwis, met wederzijds respect.

Met spijt moesten we onze minister Henk Staghouwer na de zomer laten gaan. Hij voelde zich niet de juiste man op het juiste moment. Piet Adema nam zijn post over.

De opzet van de zomertour kon ook gebruikt worden bij de voorbereiding voor de leiderschapswissel van Gert-Jan Segers naar Mirjam Bikker. Gert-Jan kondigde zijn vertrek aan het eind van het kerstreces aan; precies een jaar na de start van het kabinet Rutte IV. Er waren heel veel lovende woorden voor Gert-Jan en mooie portretten van Mirjam.

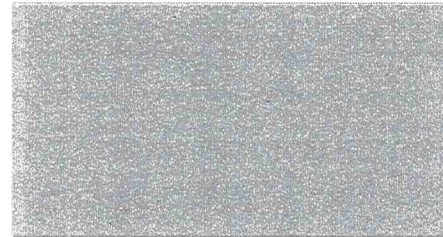
Terugkijkend was 2022 een veelbewogen jaar. En de verwachtingen voor de toekomst zijn onzekerder dan ooit: we zitten midden in verschillende crises en we weten niet hoe we er uit moeten komen. De klimaatverandering lijkt niet te keren en de polarisatie is overal.

Toch mogen we in vertrouwen naar de toekomst kijken. We vallen niet uit Gods hand. Met psalm 16 mogen we steeds opnieuw zeggen: 'Mijn God, ik kom naar U. Dan ben ik veilig.'

Ook voor 2023 is dat een zekerheid waar we ons aan vast mogen houden.

Op al die plekken waar we ons als ChristenUnie inzetten, vragen we Gods zegen voor ons werk.

Namens het Landelijk Bestuur

Ankie van Tatenhove
Voorzitter Landelijk Bestuur ChristenUnie

1.2 Bestuurs- en directieverslag

Met genoegen biedt het Landelijk Bestuur u de jaarrekening en het jaarverslag over 2022 aan. Deze is door de externe accountant voorzien van een goedkeurende verklaring. De vereniging ChristenUnie, gevestigd Piet Mondriaanlaan 48 te Amersfoort, stelt zich ten doel politiek te bevorderen zoals die voortvloeit uit de grondslag: "Gedreven door Gods liefde en Christus' koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het bestuur van ons land." De vereniging is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland te Almere ingeschreven onder nummer 32080551.

Het partijbestuur bestond in 2022 uit de volgende personen:

Naam	Functie	Tijdvak
Ankie van Tatenhove-Meesen	Voorzitter	2022
Harmke Vlieg-Kempe	Vicevoorzitter	2022
Mark de Boer	Secretaris	2022
Wieger Kastelein	Penningmeester	2022
Leon Meijer	Lid	2022
Hanneke Palm	Lid	2022
Joanne van der Schee-van de Kamp	Lid	Tot 24-06-2022
Mart Keuning	Lid	Vanaf 26-11-2022

De directie bestond in 2022 uit: Anne Schipper (directeur) en Jacqueline Vandermeer (adjunct-directeur).

1.2.1 Statuten en reglementen

In 2022 zijn er geen aanpassingen doorgevoerd in de statuten.

1.2.2 Bezoldigings- en vergoedingsbeleid

Leden van het Landelijk Bestuur krijgen alleen een vergoeding voor gemaakte onkosten. Zij ontvangen geen vacatiegeld of andersoortige vergoedingen. Voor de voorzitter is er een aanvullend beleid. Zij ontvangt per 1 november 2021 voor een aantal vastgestelde uitvoerende taken een vergoeding. Het gaat dan bijvoorbeeld om de voorbereiding van congressen, extra contacten met leden en diverse overleggen binnen de partij.

1.3 Activiteitenverslag

Het activiteitenverslag is opgebouwd overeenkomstig de subsidiabele categorisering in de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP), die met de letters a tot en met i worden aangegeven.

- a) Politieke vorming en scholing
- b) Informatievoorziening
- c) Contact zusterpartijen buitenland
- d) Politiek-wetenschappelijke activiteiten
- e) Politieke participatie jongeren
- f) Ledenwerving
- g) Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij
- h) Werving, begeleiding politieke ambtsdragers
- i) Verkiezingscampagnes

1.3.1 Politieke vorming en scholing (a)

ChristenUnie Opleidingscentrum

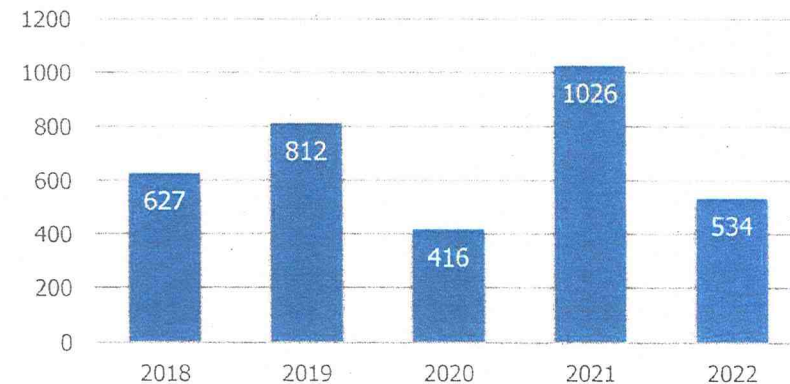
Aan het begin van 2022 stond het cursusaanbod in het teken van de voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezing 2022 (GR2022). Zo hadden we een training onderhandelen, een cursus voor wethouders en een cursus 'warmlopen voor de raad voor lokale kandidaten'. Na de verkiezingen was er ook ruim aandacht voor het op weg helpen van nieuwgevormde lokale fracties. Dit gebeurde door het organiseren van een leiderschapsconferentie, een cursus voor fractievoorzitters, een extra cursus 'warmlopen voor de raad voor nieuwe raadsleden en vijf maatwerktrainingen op aanvraag van lokale fracties.

ChristenUnie

Geef geloof een stem

Daarnaast was er voor verschillende doelgroepen trainingsaanbod gericht op het voorbereiden van de provinciale en waterschapsverkiezingen in maart 2023: een training voor waterschapsbestuurders om hun zichtbaarheid in aanloop naar de campagne te vergroten en een trainingsdag PS/WS2023 met workshops voor provinciale en waterschapskandidaten, campagne teams en provinciale bestuursleden.

Aantal deelnemers 2018-2021
ChristenUnie Opleidingscentrum

De aantallen cursisten die deelnemen aan onze trainingen fluctueren over de jaren. Omdat in 2022 de gemeenteraadsverkiezingen waren, zijn er in 2021 veel deelnemers geweest aan de cursussen ter voorbereiding op deze verkiezingen. Traditioneel is het jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen altijd het jaar waarop we de meeste deelnemers aan onze trainingen kunnen verwelkomen.

Enkele voorbeelden van trainingen:

- De 'basismodule bestuursleden' is 2 keer georganiseerd.
- De webmastertraining is door 27 mensen gevolgd.
- De introductiecursus "Welkom bij de ChristenUnie" is 4 keer online aangeboden en door 100 mensen gevolgd.
- De AVG-cursus die verplicht is voor ChristenUnie-functionarissen die persoonsgegevens verwerken is door 102 mensen gevolgd.
- Voor het ontdekken en opleiden van mensen met talent en ambitie is de Masterclass christelijk-sociaal denken en doen gestart.

Netwerken

We zijn 2022 gestart met de ontwikkeling van de partijnetwerken. We kennen twee vormen:

Themanetwerken

- Deze netwerken zijn bedoeld om leden uit de breedte bij elkaar te brengen rond een thema voor ontmoeting met elkaar en bestuurders én om gevraagd en ongevraagd advies te geven aan bestuurders en commissies.

Doelgroep netwerken

- Deze netwerken hebben als doel leden uit een doelgroep samen te brengen voor onderlinge ontmoeting, toerusting en om een klankbord te zijn voor het Landelijk Bestuur vanuit hun persoonlijke ervaring. Ze zijn ook beschikbaar als klankbord voor de andere geledingen van de partij.

Eind 2022 zijn de volgende netwerken actief: Veelkleurig netwerk, Themanetwerk Jeugd en gezin, Themanetwerk Platteland, natuur en landbouw, Themanetwerk onderwijs, het Ondernemersplatform en het Themanetwerk Ruimte.

1.3.2 Informatievoorziening (b)

Partijblad ChristenUnie Magazine

Het ChristenUnie magazine verscheen driemaal in 2022. Het eerste nummer was een speciaal campagnemagazine voor de GR2022 en stond in het teken van de slogan 'samen recht doen'. Het septembernummer was een regulier magazine en we zijn het jaar afgesloten in december met een derde magazine geheel in het teken van Kerst. Omdat we in 2023 het magazine slechts twee keer uitbrengen, was er in dit nummer al aandacht voor de provinciale en waterschapsverkiezingen in maart 2023.

Campagnematerialen en doelgroepcommunicatie

Er zijn diverse campagnematerialen, folders, flyers en advertenties gemaakt, deels nog voor de GR2022 campagne. Ook voor de ledenwerving zijn enkele uitingen verzorgd.

Informatie via internet naar leden en lokale afdeling(en)

De ChristenUnie beheert diverse websites. De hoofdsite (www.christenunie.nl) is de belangrijkste en wordt dagelijks bijgehouden. Vrijwel elke lokale en provinciale afdeling heeft haar eigen site, evenals elke geleding. Vanuit het partijbureau vindt ondersteuning plaats in de vorm van advies op het gebied van techniek, vormgeving en communicatie.

De ChristenUnie maakt gebruik van de mogelijkheden die social media biedt om haar leden en supporters te informeren en te activeren. De partij is actief op platformen als Facebook, Twitter, LinkedIn en Instagram. Meerdere keren per week plaatsen we daar updates, foto's, video's en andere actuele content.

Iedere maand ontvangen leden en andere contacten onze algemene nieuwsbrief. Daarnaast worden nog diverse andere nieuwsbrieven naar specifieke doelgroepen verstuurd. Via mijn ChristenUnie kunnen leden aangeven welke nieuwsbrief zij willen ontvangen.

Congres

Er zijn in 2022 drie partijcongressen gehouden.

1. Het eerste congres in 2022, het 45^e partijcongres, was op 21 mei 2022 in de Nieuwe Buitensociëteit in Zwolle. In het programma van dit congres was veel ruimte ingepland voor ontmoeting. Na een periode met een pandemie, waarin we elkaar alleen maar digitaal ontmoetten, was daar veel behoefte aan. Voor dit congres meldden zich 554 leden aan, waarvan er ruim 450 naar Zwolle kwamen. 101 leden hadden zich aangemeld om mee te kijken via de livestream. Het panelgesprek over de nieuwe bestuurscultuur werd op het podium gevoerd. Op deze manier werd invulling gegeven aan de toenemende behoefte aan partijdebat. Er waren drie moties ingediend en deze werden door het Landelijk bestuur tijdens het plenaire gedeelte behandeld. Voor dit congres werd het mooie bedrag van € 5.361 aan giften ontvangen.
2. Het 46e partijcongres vond plaats op 1 oktober 2022. Dit was een buitengewoon congres dat bijeengeroepen was door een groep leden met zorgen over de asieldeal. Het Landelijk Bestuur heeft vervolgens het Partijbureau de opdracht gegeven binnen één maand dit congres te organiseren. Het congres werd gehouden in de Reehorst te Ede. Het programma bestond uit ledensessies en een plenair gesprek. Voor het congres hadden zich 374 leden aangemeld. Ook was er weer een livestream beschikbaar. Op dit buitengewoon congres konden geen moties worden ingediend en waren er dus ook geen stemmingen. Voor dit buitengewoon congres werd € 4.362 aan giften ontvangen.

3. Het 47^e partijcongres, traditioneel het najaarscongres, is gehouden op 26 november 2023. Deze keer was de Prodentfabriek in Amersfoort de locatie. De lijst voor de Eerste Kamerverkiezingen 2023 werd vastgesteld en er waren 22 moties die ter stemming werden gebracht. Ook werd stil gestaan bij het afscheid van Henk Staghouwer. De partijtop bedankte hem voor zijn inzet als minister van LNV voor de ChristenUnie. Er waren 587 aanmeldingen, waarvan 489 leden fysiek aanwezig waren in Amersfoort en 98 leden online deelnamen en meestemden. Ook voor dit congres is royaal gegeven. Er werd ruim € 7.128 opgehaald.

Alle drie de congressen zijn via YouTube terug te kijken.

Zomertour

In 2022 hebben we gewerkt met een nieuwe aanpak voor het zoeken van verbinding met onze leden: de zomertour. In totaal zijn er vijf avonden georganiseerd. De opzet bestond uit een aantal vaste elementen: muzikband, spreker, enkele Kamerleden, interviews en interactie.

Iedere avond is erg goed bezocht. Gemiddeld genomen waren er ongeveer 150 bezoekers per avond. Het is de bedoeling om dit concept vaker te gaan hanteren voor een ontmoeting met de leden.

1.3.3 Contact zusterpartijen buitenland (c)

Het Landelijk Bestuur van de ChristenUnie is q.q. ook bestuur van de FICDD, de Foundation for International Christian Democratic Development. Deze stichting stimuleert democratische processen in Oost-Europese landen en in enkele landen buiten Europa. Hiervoor worden subsidies ontvangen van het ministerie van Binnenlandse Zaken

en Koninkrijksrelaties (BZK) en van het ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa). De FICDD is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie en heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

Daarnaast is de ChristenUnie medeoprichter en actief lid van de European Christian Political Movement (ECPM). De ECPM houdt kantoor in Amersfoort en Brussel en is de enige Europese politieke partij die expliciet christelijke waarden promoot in de Europese politiek. Peter van Dalen is in zijn rol als Europarlementariër ook lid van de ECPM. Hij is sinds 2009 lid van het Europees Parlement (en van de ECPM) en is vanaf 1 juli 2019 deel van de Europese Volkspartij (EVP) in het EP.

1.3.4 Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)

Het Wetenschappelijk Instituut (WI), de Mr. G. Groen van Prinstererstichting, dient de partij en de samenleving met het leveren van politiek-wetenschappelijke bijdragen in de vorm van publicaties, bijeenkomsten en debat. Het WI is door de ChristenUnie aangewezen als haar politiek-wetenschappelijk instituut. Het WI is door de ChristenUnie in 2022 met een financiële bijdrage van € 28.000 gesteund. Omdat de ChristenUnie extra gelden heeft ontvangen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ter versterking van politieke partijen, heeft de ChristenUnie het WI gesteund met een extra bedrag van € 80.000. Hiermee komt de totale steun op € 108.000. Overige inkomsten van het WI zijn bijdragen van donateurs en subsidie van het ministerie van BZK. Het WI is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie en heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

1.3.5 Politieke participatie jongeren (e)

De ChristenUnie heeft Perspectief aangewezen als haar officiële politieke jongerenorganisatie. Perspectief heeft dit jaar € 35.000 financiële ondersteuning gekregen bestaande uit € 17.500 reguliere ondersteuning vanuit de ChristenUnie en € 17.500 projectondersteuning. Voor dit laatste bedrag legden zij ter goedkeuring een projectplan voor gericht op het verder professionalisering en ledengroei. Het totaalbedrag is daarmee ten opzichte van 2021 met € 15.500 toegenomen. Perspectief is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie en heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

1.3.6 Ledenwerving (f)

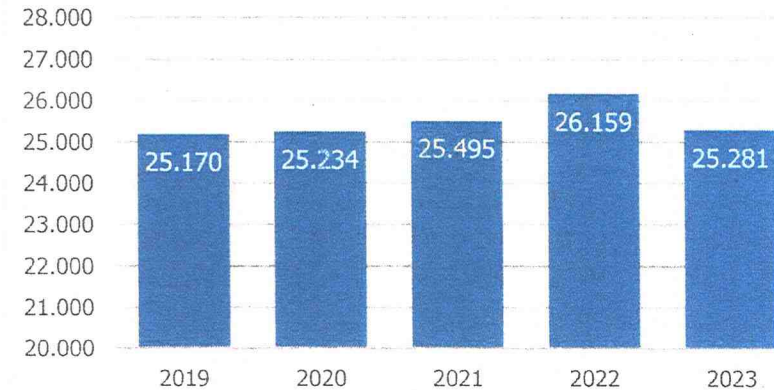
Ledenverloop

In 2022 is het ledenaantal van de ChristenUnie gedaald van 26.159 (na correctie) naar 25.281 leden. Een netto-afname van 878 leden.

In 2022 waren er 756 aanmeldingen van nieuwe leden. Direct na de GR2022 is een ledenwerfcampagne opgezet op social media, via email en print advertenties. Ook stonden we op een aantal evenementen, zoals Opwekking, Gracelandfestival, New Wine en de Nederland Zingtdag. Vanaf eind november 2022 is er nog een ledenwerfcampagne opgezet via social media en advertenties. Ook konden lokale afdelingen op het congres een ledenwerfpakket meenemen of deze op laten sturen. Deze activiteiten hebben niet gezorgd voor een flinke toename in het aantal nieuwe leden.

Het aantal opzeggingen was met 1634 leden hoger dan in 2021. Onder de opzeggingen zaten leden die het niet eens waren met het kabinetsbeleid, de Tweede Kamerfractie of het Landelijk Bestuur. Ook financiële redenen, al dan niet aangewakkerd door de hoge inflatie, of afname van betrokkenheid werden genoemd. Om het aantal opzeggingen te beperken zijn er belacties ingezet. Daarnaast proberen we het sentiment onder de leden te monitoren door een maandelijkse ledenpeiling.

Ontwikkeling ledenaantal (per 1 januari) van de ChristenUnie over de afgelopen 5 jaar

Vrijwilligers

De inzet van vrijwilligers is van grote waarde voor de ChristenUnie. Naast de bekende gezichten hebben we in 2022 weer een aantal nieuwe vrijwilligers mogen verwelkomen. Zij hebben zich bijvoorbeeld ingezet voor de GR2022. Ze flyerden, fotografeerden, maakten websites up-to-date of reden onze boegbeelden of de foodtruck rond tijdens de campagnetour.

Op het partijbureau gingen nieuwe vrijwilligers van start bij de telefoondienst, ledenadministratie, postverzorging, als klussers en verhuizers. Anderen inventariseerden de WI-bibliotheek en tijdschriften, notuleerden voor het BV bestuur of ondersteunden trainers met technische vaardigheden. Bij publieksvoorlichting beantwoordden vrijwilligers mails van leden. Bij Opwekking, New Wine, Graceland

Festival en de Nederland Zingt dag waren vrijwilligers actief, net als bij de eerste netwerkbijeenkomst van het netwerk Jeugd en Gezin. Nieuwe ChristenUnie leden die actief willen worden zijn persoonlijk benaderd. Veel van hen zijn nu in contact met een lokaal of provinciaal bestuur. Anderen bieden hun expertise of professionele vaardigheden aan.

Op Nationale Vrijwilligersdag bezochten we met 17 vrijwilligers onze Tweede Kamerfractie. Na de lunch en rondleiding spraken we met Gert-Jan Segers en Piet Adema. Ook kreeg een vrijwilliger een decoratief beeldje als waardering voor langdurige inzet.

Vanuit de praktijk van het werven en inzetten van vrijwilligers binnen onze partij wordt vrijwilligersbeleid opgesteld, waar heldere afspraken voor de inzet van vrijwilligers in vastgelegd worden.

1.3.7 Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij [g]

Promotie

In 2022 konden we weer op verschillende fysieke evenementen de ChristenUnie promoten. Zo zijn we aanwezig geweest bij Opwekking, Graceland, New Wine en de Nederland Zingt dag. Daarnaast hebben we geadverteerd in diverse Christelijke bladen en kranten. Uiteraard is er ook veel aan promotie gedaan rondom de GR2022 met eerst stemoproepen en na de verkiezingen hebben we diverse advertenties geplaatst op sociale media en Christelijke bladen en kranten waarin de stemmers bedankt werden voor hun stem en de oproep werd gedaan om lid te worden.

Informatie via internet

Op de website en op onze sociale media kanalen verschijnen dagelijks, vaak meerdere keren per dag, nieuws-updates, filmpjes en uitleg over wat onze parlementariërs hebben gedaan en gezegd. Via de persvoorlichting wordt de Nederlandse geschreven pers, radio en televisie voorzien van informatie.

Radio, tv en nieuwe media

We zijn in 2022 op alle social media platformen gegroeid qua aantal volgers, behalve op Facebook. Daar zien we een lichte daling bij zowel de ChristenUnie als de pagina van Gert-Jan Segers. Dit past bij de ontwikkeling dat het aantal gebruikers van Facebook sowieso daalt. Het totale bereik van onze activiteiten op sociale media is wel gestegen.

Begin 2022 was er nog de wens om ook te groeien op TikTok. Maar gezien de twijfels over de werkwijze van dit platform rondom privacy en het standpunt van de ChristenUnie hierover, hebben we besloten ons account te verwijderen.

1.3.8 Werving, begeleiding politieke ambtsdragers [h]

Opbouwwerk en advies

Zittende politieke ambtsdragers worden ondersteund door de bestuursadviseurs én de adviseurs van onze Bestuurdersvereniging. In de onderstaande tabel staan de ChristenUniebestuurders in aantallen opgesomd.

<i>Functie</i>	<i>1-1-2022</i>	<i>1-1-2023</i>
Gemeenteraadslid	392	364
Wethouder	76	65
Burgemeester	5	7
Provinciale Statenlid	32	31
Gedeputeerde	7	7
Commissaris van de Koning	1	1
Lid Algemeen Bestuur waterschap	18	16
Lid Dagelijks Bestuur waterschap	3	3
Lid Tweede Kamer	5	5
Lid Eerste Kamer	4	4
Europarlementariër	1	1
Minister	2	2
Staatssecretaris	1	1
Overige leden BV	219	285
Totaal leden BV	764*	784*

*Door dubbelingen in functies is het aantal functies opgeteld bij de overige leden zonder functie meer dan het aantal personen dat lid is van de Bestuurdersvereniging.

Selectie en talentontwikkeling

In april 2022 is een talentmanager gestart met de opdracht om een diversiteit aan talent in de achterban van de ChristenUnie in beeld te brengen. De talentmanager heeft deelgenomen aan de selectiecommissie voor de Eerste Kamer en er is een plan ontwikkeld om een talentcommissie in te stellen om aan de opdracht gevolg te geven. Vele talenten met politieke ambitie binnen de partij weten de talentmanager te vinden, maar ook de partijtop schakelt waar nodig met de talentmanager.

ChristenUnie

⊕ Geef geloof een stem

Advies en afdelingswerkzaamheden

In 2022 hebben de afdelingen zich als volgt ontwikkeld:

	<i>1-1-2020</i>	<i>1-1-2021</i>	<i>1-1-2022</i>
Aantal lokale afdelingen	167	165	163
Aantal bestuursleden van lokale afdelingen	693	667	687
Aantal bestuursleden van provinciale afdelingen	68	62	63

Door onze adviseurs zijn nieuwe bestuursleden welkom geheten en geïnstrueerd in hun bestuurstaak. Er zijn twee cursussen 'Basismodule voor bestuursleden' gegeven en afdelingen zijn gestimuleerd om meer regionaal samen te werken in samenwerking met de Provinciale Unies.

Voor de afdelingen is er een leiderschapsconferentie georganiseerd en er is een format ontwikkeld voor afdelingen voor het maken van een strategisch afdelingsplan. Tot slot hebben de adviseurs twee bijeenkomsten georganiseerd voor afdelingen met een combifractie ChristenUnie en SGP.

Er zijn twaalf nieuwsbrieven voor lokale afdelingen verschenen en de afdelingen zijn begeleid in conflictsituaties. Daarbij hebben we vragen opgepakt met betrekking tot de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR), de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de UBO-registratie (Ultimate Beneficial Owners, oftewel uiteindelijk belanghebbenden).

In voorbereiding naar de PS/WS 2023 hebben de adviseurs de Provinciale Unies ondersteund bij de procedures rondom kandidaatstelling. En hebben de adviseurs een visiedocument geschreven over de toekomst van het afdelingswerk.

1.3.9 Verkiezingscampagnes (i)

GR2022 16 maart 2022

In het kader van de GR2022 is er hard gewerkt aan de landelijke campagne. Een aantal belangrijke acties zijn uitgevoerd.

In 122 gemeenten heeft de lokale ChristenUnie deelgenomen aan de 'ChristenUnie on Tour' (tour van Kamerleden en andere prominenten). Dit heeft geleid tot veel lokale aandacht voor de ChristenUnie. Ook was er zo veel duidelijkheid over de inzet van de Kamerleden en bewindspersonen.

Vanuit het landelijke campagneteam is getracht lokale afdelingen te helpen om de doelgroepen (met name waarschijnlijke en jonge kiezers) te bereiken. Dit is onder andere gedaan door het opzetten van campagneactiviteiten en –acties die qua vorm aansprekend zijn voor deze doelgroepen.

Er zijn drie landelijke acties bedacht, waar lokale afdelingen gebruik van konden maken, te weten een klimaatactie ('Gemeente aan zee'), een woningactie ('Een doos voor een huis') en de jongerenactie 'Mentale weerbaarheid jongeren'.

Tijdens de uitslagenavond was er een live-uitzending met een reactie van Gert-Jan Segers en Nico Dost als campagnelider op de verkiezingsuitslag en een terugblik op de campagne. De uitzending was georganiseerd in het restaurant "First Class" in Amersfoort.

De verkiezingscampagne is geëvalueerd. Hiervoor is input opgehaald bij

mensen in het land en medewerkers van de campagneorganisatie.

Verkiezingsprogramma PS/WS 2023

Medio 2022 is het verkiezingsprogramma vastgesteld door het Landelijk Bestuur. De verkiezingsprogrammacommissie bestond uit een diverse groep leden die actief zijn voor de ChristenUnie in de provincies en waterschappen.

Provinciale Staten / waterschapsverkiezingen 15 maart 2023

De Provinciale Unies hebben in 2022 voorbereidingen getroffen voor de verkiezingen in maart 2023. De ChristenUnie neemt in alle twaalf provincies deel aan de verkiezingen, waarvan één in combinatie met de SGP (Noord-Brabant).

In de eerste kwartalen van het jaar zijn de selectie- en verkiezingsprogrammacommissies ingesteld. Er is intensief contact geweest met de SGP over samenwerking in Noord-Brabant.

In veel provincies en waterschappen is in het derde kwartaal ook de campagnecommissie aan de slag gegaan. Het najaar stond in het teken van het vaststellen van de kandidatenlijst, het verkiezingsprogramma en het uitwerken van de campagneplannen.

De landelijke ondersteuning voor de verkiezingen is gecoördineerd en uitgewerkt door het campagneteam. Hieronder vallen de goedkeuring van de lijsten, PR-producten, gebruik van (social) media, de inzet van landelijke politici in de campagne.

Selectieprocedure Eerste Kamer 2023

In de aanloop naar de verkiezingen voor Provinciale Staten in 2023 is ook gewerkt aan de samenstelling van een nieuwe lijst voor de Eerste Kamer. Er is sprake van getrapte verkiezingen. Het is de bedoeling dat in mei 2023 de nieuwe Eerste Kamer gekozen wordt. Op de lijst staan 20 kandidaten. De lijst is op het congres van 26 november 2022 vastgesteld.

1.3.10 Overige activiteiten partijbureau

In 2022 hebben we naast de eerder in dit verslag genoemde activiteiten de volgende acties opgepakt:

- We hebben het hele jaar door gewerkt aan de nieuwe huisvesting. Op 22 december 2022 zijn we verhuist naar ons nieuwe pand aan de Piet Mondriaanlaan 48 in Amersfoort. Het pand is volledig opgeknapt en in samenwerking met de verhuurder verbeterd. Met de nieuwe huisvesting voldoen we aan de nieuwste duurzaamheidseisen voor kantoren, aan de laatste ARBO-eisen, aan ruimte voor ontmoeting, samenwerking en inspiratie.
- Voor de partijorganisatie is een nieuw functiehuis ontwikkeld. We hebben de functies generiek gemaakt waardoor deze flexibeler zijn. Ook kunnen we zo meer aandacht geven aan het doorgroeien binnen de functies van het partijbureau.
- Er is een HR gespreksformulier vastgesteld. Met het formulier werken we aan een vaste HR cyclus met alle medewerkers.

Remuneratiecommissie

Door het bestuur is per 18 oktober 2022 een remuneratiecommissie ingesteld. Deze bestaat uit Wieger Kastelein (voorzitter) en Harmke Vlieg. De commissie heeft de volgende taken:

- Het opstellen van een algemene profielschets van het landelijk bestuur en het opstellen van profielen voor de werving van nieuwe leden van het Landelijk Bestuur en de directie;
- Het doen van een voorstel aan het Landelijk Bestuur over het te voeren bezoldigingsbeleid voor de directie en de voorzitter;
- Het opstellen van beoordelingscriteria voor de directeur van het partijbureau en het jaarlijks (laten) beoordelen van zijn functioneren;
- Het opstellen van beoordelingscriteria voor leden van het bestuur;
- Het voorbereiden van de jaarlijkse (zelf)evaluatie van het Landelijk Bestuur;

- Het tweejaarlijks kennismaken van het declaratieoverzicht van de individuele leden van het bestuur en de directie.

Integriteit en vertrouwenskwesaties

Vanaf 2022 werken we met het beleid dat in 2021 door het congres is vastgesteld. We besteden aandacht aan integriteit en vertrouwenskwesaties. Op onze site is hiervoor een aparte plaats ingericht. Leden en niet-leden kunnen een klacht indienen tegen gedragingen van bestuurders van de partij. Ook kan een klacht ingediend worden tegen medewerkers van het partijbureau.

Samen met de afdelingsadviseurs, de vertrouwenspersonen en de geschillencommissie hebben we een workflow gemaakt om alle kwesaties op een goede manier af te handelen. Deze workflow is vervolgens in overleg met de Provinciale Unies vastgesteld.

In de workflow wordt aandacht besteed aan de rol van de vertrouwenspersonen en de geschillencommissie. Op dit moment ontbreekt nog een goede klachtenregeling. Het is de bedoeling om deze in 2023 te ontwikkelen.

De geschillencommissie is dit jaar enkele malen bij elkaar geweest om na te denken over de rol van de commissie. Er zijn geen geschillen voorgelegd aan de commissie.

De vertrouwenspersonen rapporteren jaarlijks aan het Landelijk bestuur door middel van een jaarverslag. In het jaarverslag wordt inzage gegeven in het aantal meldingen en indien nodig advies gegeven.

1.4 Informatie over bestuur en directie

1.4.1 Taak en werkwijze van directie en bestuur

Het Landelijk Bestuur is het bestuur van de ChristenUnie in de zin van de wet en bestaat uit:

- a. de voorzitter, die in functie door het partijcongres wordt benoemd en
- b. algemene bestuursleden, die door het partijcongres worden benoemd

waarbij het aantal leden door het partijcongres wordt bepaald op ten minste vijf en ten hoogste zeven.

Met uitzondering van de beperkingen die uit de statuten volgen, is het Landelijk Bestuur belast met het besturen van de ChristenUnie.

Het Landelijk Bestuur vergadert eens per maand, de zomermaanden uitgezonderd. De fractievoorzitter van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer, de delegatieleider in het Europees Parlement, de voorzitter van de Bestuurdersvereniging en de directeur van het partijbureau zijn vaste adviseurs van het Landelijk Bestuur. Het Landelijk Bestuur vergadert een aantal keren per jaar in bijzijn van de voorzitters van Provinciale Unies.

De ChristenUnie kent een partijbureau. Dit bureau is gevestigd in Amersfoort. Het partijbureau ondersteunt en verbindt de partij, haar geledingen en leden bij het realiseren van partijdoelstellingen op het gebied van politiek en bestuur, administratie, communicatie, campagne, toerusting en ontwikkeling. Het partijbureau is verbonden met mensen die vanuit hun christen-zijn invloed willen uitoefenen in politiek en

maatschappij. Het partijbureau opereert onder verantwoordelijkheid van het Landelijk Bestuur en wordt aangestuurd door de directie. In het directiestatuut staat omschreven welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden de directie heeft. Dit statuut is in de vergadering van het Landelijk Bestuur van 9 december 2022 opnieuw vastgesteld.

1.4.2. Nevenfuncties bestuursleden

Mark de Boer

Zelfstandig organisatieadviseur, Almere (bezoldigd)
Voorzitter Rafael Gemeenschap, Almere (onbezoldigd)
Voorzitter stichting Building People Bringing Life (onbezoldigd)

Wieger Kastelein

Beleidsmedewerker, De Nederlandsche Bank, Amsterdam (bezoldigd, tot 1 mei 2022).
Senior-adviseur, Ministerie van Financiën, Den Haag (bezoldigd, vanaf 9 mei 2022).

Leon Meijer

Wethouder Gemeente Ede (bezoldigd)
Voorzitter Nationaal Preventie akkoord, thematafel Overmatig Alcoholgebruik Ministerie van VWS (onbezoldigd)
Lid kennisplatform preventie ZonMW / min. VWS (onbezoldigd)
Lid raad van Toezicht VeiligThuis Gelderland Midden (onbezoldigd)
Lid Maatschappelijke Raad van Advies Keygene N.V. Crop improvement (onbezoldigd)
Lid bestuur stichting Christenen voor Israël (onbezoldigd)
Voorzitter bestuur Christians for Israel International (onbezoldigd)
Lid bestuur European Christian Political Movement (onbezoldigd)

Hanneke Palm

Ambassaderaad justitieaangelegenheden bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Raad van Europa (bezoldigd)
Auteur Wolters Kluwer, Tekst & Commentaar Wetboek van Strafvordering, Mensenrechten (royalty's)
Docent Academie voor Wetgeving, cursus Mensenrechten (bezoldigd)

Ankie van Tatenhove

Managing consultant bij BMC (bezoldigd, tot 1 februari 2022)
Transformatiemanager bij Pluryn (bezoldigd, tot 1 september 2022)
Bestuurder bij Schutse Zorg Tholen (bezoldigd, vanaf 12 september 2022)
Voorzitter bestuur Stichting Racham (onbezoldigd)
Lid Raad van Toezicht GSR Rotterdam (bezoldigd)

Harmke Vlieg

Wethouder gemeente Assen (bezoldigd)
Lid Rvt De Westerkim (bezoldigd)
Bestuurder NoorderBasis (bezoldigd)

Joanne van der Schee (LB lid tot 24 juni 2022)

Hoofd Institutionele Relaties bij ZOA (bezoldigd)

Mart Keuning (LB lid vanaf 26 november 2022)

Senior Adviseur Duurzaam en Verantwoord Beleggen, Pensioenfonds ABP

Alle bestuursleden van het ChristenUnie bestuur vormen ook gezamenlijk het FICDD-bestuur.

ChristenUnie

+ Geef geloof een stem

1.5 Toekomstplannen en risicobeheersing

Als landelijke partij met regeringsverantwoordelijkheid willen we de komende jaren inzetten op een stabiele ontwikkeling van de partij met groei in zetelaantallen en leden.

Of dit mogelijk is zullen we per verkiezing moeten bekijken. We hebben herbij te maken met verschillende sentimenten en ontwikkelingen. Bovendien maakt de kabinetsdeelname het niet eenvoudig om groei te verwezenlijken. We dragen immers collectieve verantwoordelijkheid voor het kabinetsbeleid, ook als dat beleid niet onze voorkeur geniet of minder goed valt bij onze leden.

In de komende campagnes zijn we ons hiervan bewust. We willen het specifieke ChristenUnie geluid expliciet uitdragen en laten horen. Tegelijk werken we aan de basis in onze partij. We willen werken aan een verbreding en verdieping door middel van themanetwerken.

We zijn een partij voor en door onze leden. We zoeken het debat en arrangeren gesprekken om samen de koers te bepalen waarbij we ons baseren op onze beginselverklaring.

1.5.1 Weerstandsratio

Door het landelijk bestuur is een nieuw beleid geformuleerd t.a.v. risico-inschattingen en weerstandsvermogen.

Bij het bepalen van de benodigde reserves houden we rekening met de risico's en de daarbij behorende financiële middelen. Voor de komende jaren zien we de volgende potentiële risico's:

Risico prognose / opvang risico's voor 2 jaar	Kansklasse	Bedrag	Percentage	Risico
Terugval 1 zetel	3	187.148	50%	93.574
Terugval extra zetel	1	187.094	10%	18.715
Ledenverlies 1000	5	141.520	90%	127.368
Ledenverlies extra 1000	3	141.520	50%	70.760
Ontslag zieke werknemer	3	127.500	50%	63.750
Loonrisico extra stijging 1%	4	36.000	70%	25.200
Inflatierisico	5	66.748	90%	127.346
Totaal geïdentificeerde risico's				526.713
Ongeïdentificeerde en kleine risico's 5%				26.336
Benodigd weerstandsvermogen				553.049

De kansklasse geeft aan in welke mate het risico zich kan voordoen. Naarmate de klasse hoger is, is het risicopercentage hoger. Het percentage kan nooit hoger worden dan 90% omdat er anders geen sprake meer is van een risico.

Het totale risico bedraagt op 31-12-2022 € 553.049.

De huidige vermogenspositie bedraagt:

Huidig weerstandsvermogen	
Algemene reserve	964.035
Totaal	964.035

De weerstandsratio is de verhouding tussen de het huidige vermogen en de benodigde weerstandscapaciteit.

De ChristenUnie zal een waardering categorie A (uitstekend) nastreven. We zullen pas actief maatregelen nemen wanneer sprake is van een niveau onder niveau B (voldoende of lager).

Tabel: Beoordeling weerstandsvermogen

Waardering	Ratio*	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,5 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,5	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

* Ratio = Weerstandscapaciteit / Risico's

Berekening actuele weerstandsratio

weerstandscapaciteit/geïdentificeerde risico's = weerstandsratio

€ 964.035 / € 553.049 = 1,74 (B)

1.5.2 Verkiezingsreserve

Giften en storting verkiezingsreserve

We houden rekening met de giften die we per jaar ontvangen voor de reservering van onze campagnes. In het jaar van de Tweede Kamer verkiezingen ontvangen we meer giften dan in de andere jaren.

Giften	Bedrag €	Storting verkiezingsreserve €
Regulier jaar T=1	100.000	179.000
Regulier jaar T=2	100.000	179.000
Aanloop verkiezingen TK T=3	200.000	279.000
Verkiezingsjaar TK T=4	400.000	479.000
Totaal	800.000	1.116.000
Gemiddeld	200.000	279.000

Voor de verkiezingen houden we rekening met de volgende budgetten:

Gemeenteraad	€ 80.000
Provinciale Staten / Waterschappen	€ 80.000
Europa	€ 120.000
Tweede Kamer	€ 645.000

De verkiezingsreserve kent op dit moment het volgende verloop:

Stand per 1-1	€ 157.942
Storting 2022	€ 179.000
Onttrekking 2022	€ 82.675
Stand per 31-12	€ 254.268

Christen
Unie

Jaarrekening
2022

with accountancy
in non-profit

2.1 Balans per 31 december 2022

	31 december 2022		31 december 2021	
	€	€	€	€
Activa				
Immateriële vaste activa				
Software		28.133		37.123
Materiële vaste activa				
Inrichting gebouwen	-		2.083	
Inventaris	1.583		4.929	
Hardware	21.143		39.609	
		22.726		46.621
Nog niet in gebruik genomen activa		120.173		-
Financiële vaste activa		27.230		-
Vorraden		47.327		47.458
Vorderingen		386.575		321.332
Liquide middelen		1.239.249		1.171.874
		<u>1.871.413</u>		<u>1.624.408</u>

	31 december 2022		31 december 2021	
	€	€	€	€
Passiva				
Reserves				
Algemene reserve	964.035		463.874	
Continuïteitsreserve	-		350.000	
Vervangingsreserve BV	-		45.000	
Verkiezingsreserve	254.268		157.942	
		<u>1.218.303</u>		<u>1.016.816</u>
Bestemmingsfonds Provinciale Unies			372.059	314.782
Voorziening				
Kortlopende schulden				
Crediteuren	56.868		90.782	
Belastingen	32.751		32.035	
Overige kortlopende schulden		<u>191.432</u>		<u>169.993</u>
		<u>281.051</u>		<u>292.810</u>
		<u>1.871.413</u>		<u>1.624.408</u>

2.2 Staat van baten en lasten over 2022

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Baten			
Contributies	1.566.213	1.528.000	1.336.662
Giften	144.447	200.000	438.452
Subsidies	1.143.912	1.094.000	1.092.246
Bijdragen in gezamenlijke kosten	376.077	423.001	386.121
Baten Opleidingscentrum	16.901	20.000	28.300
Overige baten	103.665	22.506	21.441
Totaal baten	3.351.215	3.287.507	3.303.222

Lasten

Directe uitgaven aan subsidiabele activiteiten

Politieke vorming en scholing (a)	10.299	10.000	8.991
Informatievoorziening (b)	243.428	217.161	198.038
Contact zusterpartijen buitenland (c)	3.591	10.000	4.500
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	108.000	108.000	108.149
Politieke participatie jongeren (e)	35.000	35.000	19.500
Ledenwerving (f)	30.787	40.000	42.776
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	187.318	112.161	146.136
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	28.470	25.925	22.087
Verkiezingscampagnes (i)	82.675	50.000	518.753
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	729.569	608.246	1.068.931

Afdrachten

Afdrachten aan lokale afdelingen en bestedingen Provinciale Unies	325.624	380.079	257.909
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	325.624	380.079	257.909

Overige uitgaven

Bestuurskosten	33.618	29.500	20.796
Bureau- en ICT-kosten	237.103	213.321	249.673
Personeelskosten	1.631.393	1.802.477	1.483.737
Huisvestingskosten	127.645	186.285	106.426
Reservering verkiez.fonds dot.& onttrekk.	-	223.000	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	2.029.759	2.454.583	1.860.632

Totaal lasten

	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	3.084.952	3.442.907	3.187.471
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Overschot	<u>266.263</u>	<u>155.400-</u>	<u>115.750</u>

2.3 Resultaatbestemming

	Realisatie 2022	Realisatie 2021
	€	€
Resultaatbestemming reserves		
Algemene reserve	112.661	38.314
Continuïteitsreserve	-	-
Verkiezingsreserve	96.325	-
Vervangingsreserve	-	7.500
Bestemmingsfonds Provinciale Unies	57.277	69.936
Voorziening	-	-
	<u>266.263</u>	<u>115.750</u>

2.4 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

2.4.1 Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen C1 kleine organisaties-zonder-winststreven. De jaarrekening is opgesteld in Euro's.

2.4.2 Vergelijkende cijfers

De cijfers over 2021 zijn waar nodig aangepast om vergelijkbaarheid met het verslagjaar mogelijk te maken.

Grondslagen van waardering

2.4.3 Algemene grondslagen van waardering

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.4.4 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa benodigd voor de doelstelling en voor de bedrijfsvoering worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

2.4.5 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

2.4.6 Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader van de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen en gelden die vastliggen in vaste activa.

Grondslagen van resultaatbepaling

2.4.7 Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

2.4.8 Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Nalatenschappen worden opgenomen in het verslagjaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld, derhalve indien de betaling is aangekondigd. Voorschotten worden verantwoord in het boekjaar waarin zij worden ontvangen.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

2.4.9 Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

Voor het pensioen geldt een toegezegde bijdrage regeling. De toegezegde bijdragen worden afgedragen aan de pensioenverzekeraar op basis van het pensioencontract.

2.4.10 Kostentoerekening ten behoeve van subsidie Wet Financiering Politieke Partijen

De personeelskosten zijn op medewerkersniveau toegerekend aan de tien subsidiecategorieën (A t/m I). Het percentage subsidiabele personeelskosten geldt als grondslag voor het toewijzen van de volgende baten en lasten:

Baten

KVGR-baten

Lasten

Bestuurs- en bureaunkosten

Huisvestingskosten

De aldus verkregen kostentoerekening staat vermeld in paragraaf 2.8.

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2022

2.5.1 Materiële en immateriële vaste activa

De mutaties in de vaste activa zijn in het hierna volgende schema samengevat:

MVA

	Inrichting gebouwen	Inventaris	Hardware	Nog niet in gebruik genomen MVA	Totaal
	€	€	€		€
Stand per 1 januari 2022					
Aanschafwaarde	18.760	17.348	81.306	0	177.414
Cumulatieve afschrijvingen	-16.677	-12.419	-41.697	0	-70.794
	<u>2.083</u>	<u>4.929</u>	<u>39.609</u>	<u>0</u>	<u>46.621</u>
Mutaties boekjaar					
Investerings	0	0	3.885	120.173	124.059
Afschrijvingen	-2.083	-3.346	-22.351	0	-27.780
	<u>-2.083</u>	<u>-3.346</u>	<u>-18.466</u>	<u>120.173</u>	<u>96.278</u>

Stand per 31 december 2022

Aanschafwaarde	18.760	17.348	85.191	120.173	241.473
Cumulatieve afschrijvingen	-18.760	-15.766	-64.048	0	-98.574
	<u>0</u>	<u>1.583</u>	<u>21.143</u>	<u>120.173</u>	<u>142.899</u>

IVA

	Software		Nog niet in gebruik genomen IVA	Totaal
	€		€	€
Stand per 1 januari 2022				
Aanschafwaarde	65.779		0	65.779
Cumulatieve afschrijvingen	-28.656		0	-28.656
	<u>37.123</u>		<u>0</u>	<u>37.123</u>

Mutaties boekjaar

Investeringen	12.391		0	12.391
Afschrijvingen	-21.381		0	-21.381
	<u>-8.989</u>		<u>0</u>	<u>-8.989</u>

Stand per 31 december 2022

Aanschafwaarde	78.170	0	78.170
Cumulatieve afschrijvingen	-50.037	0	-50.037
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	<u>28.133</u>	<u>0</u>	<u>28.133</u>

In de regel wordt afgeschreven over een periode van 5 jaar, uitgaande van een restwaarde van nihil. Per investering wordt gekeken of deze al dan niet sneller of langzamer afgeschreven dient te worden, afhankelijk van het verwachte verloop van de economische waarde van de investering.

2.5.2 Financiële Vaste Activa

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Financiële Vaste Activa		
Waarborgsom huur	<hr/>	<hr/>
	<u>27.230</u>	<u>-</u>

2.5.3 Voorraden

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Vorraden		
Voorraad promotieartikelen/boeken	47.327	47.458
Voorraad geschenkbonnen	-	-
Saldo per 31 december	<u>47.327</u>	<u>47.458</u>

In de voorraad promotieartikelen is een bedrag in mindering gebracht voor incurantheid.

2.5.4 Vorderingen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Debiteuren	13.369	11.265
Rekeningcourant verhoudingen	14.061	18.331
Contributies	12.592	5.501
Vooruitbetaald / nog te ontvangen	34.527	20.711
Nog te ontvangen subsidie ministerie BZK	312.028	265.542
	<hr/>	<hr/>
Saldo per 31 december	<u>386.575</u>	<u>321.332</u>

2.5.5 Liquide middelen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Kas	-	155
Rabobank betaalrekening giften en contributies	33.643	79.408
Rabobank betaalrekening overige betaalstromen	3.347	97.586
Rabobank 36.67.12.063 rek. crt	100	230.000
Rabobank 36.67.11.407 rek. crt	100	100.000
Rabobank spaarrekening	830.000	100.000
ABN AMRO NL57ABNA0101953615 rek. crt	-	149.943
SNS Bank meersparen	-	100.000
Saldi liquide middelen Provinciale Unies	372.059	314.782
	<hr/>	<hr/>
Saldo per 31 december	1.239.249	1.171.874
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

2.5.6 Reserves

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	463.874	425.560
Bij/Af: volgens resultaatbestemming	112.661	38.314
Bij: storting uit Continuïteitsreserve	350.000	-
Bij: storting uit Vervangingsreserve BV	37.500	-
Saldo per 31 december	<u>964.035</u>	<u>463.874</u>

De algemene reserve heeft de functie van 'vrije reserve' en is bedoeld om overschotten en tekorten op te vangen.

Continuïteitsreserve

Saldo per 1 januari	350.000	350.000
Af: Overboeking saldo ten gunste van Algemene Reserve	<u>350.000-</u>	-
Saldo per 31 december	<u>-</u>	<u>350.000</u>

De continuïteitsreserve is afgebouwd naar nul ten gunste van de Algemene Reserve.

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Bestemmingsreserve Verkiezingen		
Saldo per 1 januari	157.943	157.943
Mutatie	<u>96.325</u>	<u>-</u>
Saldo per 31 december	<u><u>254.268</u></u>	<u><u>157.943</u></u>

De mutatie op deze bestemmingsreserve betreft een dotatie van € 179.000 en een onttrekking van € 82.675.

De reserve verkiezingen is gevormd om de kosten van de Europese en Tweede Kamerverkiezingscampagnes op te vangen.

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Vervangingsreserve BV medewerkers		
Saldo per 1 januari	45.000	36.000
Overboeking saldo ten gunste van Alg. Reserve	37.500-	9.000
Overboeking naar rec.crt. BV	<u>7.500-</u>	<u>-</u>
Saldo per 31 december	<u><u>-</u></u>	<u><u>45.000</u></u>

Deze reserve is bedoeld om de eventuele kosten van langdurig zieke medewerker(s) van de Bestuurdersvereniging te dekken. Er was afgesproken dat de ChristenUnie 10/12^e deel van de reserveringskosten voor haar rekening neemt en de BV 2/12^e deel. Het streefbedrag van deze reserve was € 45.000. In 2022 is besloten om de bijdrage van de BV inzake deze reserve naar de BV terug te storten en het resterende bedrag toe te voegen aan de Algemene Reserve. Dit past in het beleid om het aantal reserves af te bouwen en overzichtelijker te maken.

Bestemmingsfonds Provinciale Unies

Saldo per 1 januari

Mutatie

Saldo per 31 december

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
	314.782	244.846
	<u>57.277</u>	<u>69.936</u>
	<u>372.059</u>	<u>314.782</u>

Dit bestemmingsfonds wordt gevormd vanuit de jaarlijkse contributies die van leden worden ontvangen ten behoeve van de Provinciale Unies. Deze Provinciale Unies hebben geen eigen rechtspersoonlijkheid en vallen daarmee volledig onder de verantwoordelijkheid van de ChristenUnie. Onttrekkingen worden gevormd door de daadwerkelijke besteding van de middelen door de Provinciale Unies.

2.5.7 Overige kortlopende schulden

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Overige kortlopende schulden	€	€
Accountant	-	4.356
Reservering vakantiegeld inclusief sociale lasten	47.172	49.387
Reservering vakantiedagen inclusief sociale lasten	57.152	59.367
Reservering eindejaarsuitkering inclusief sociale lasten	7.608	8.080
Rekeningcourant verhoudingen	58.466	12.884
Overige kortlopende schulden	21.036	35.919
	<hr/>	<hr/>
Saldo per 31 december	<u>191.434</u>	<u>169.993</u>

2.5.8 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

De ChristenUnie heeft per 1-1-2023 het pand aan de Johan van Oldenbarneveltlaan 46 in Amersfoort verlaten. De ChristenUnie huurt per 1 november 2022 een kantoorpand aan de Piet Mondriaanlaan 48 te Amersfoort. De verhuurder is Hill Top 5 Limited, beheerder is CBRE B.V. De huurperiode van 5 jaar loopt van 1 november 2022 tot en met 31 oktober 2027. De huurprijs bedraagt € 70.720 op jaarbasis excl. BTW compensatie á 5%. De servicekosten zijn € 24.310 per jaar excl. BTW. De prijs voor 4 parkeerplaatsen is € 5.000 per jaar excl. BTW compensatie á 5%. Indexering vindt jaarlijks per 1 november plaats o.b.v. de algemene bepalingen. Over de eerste 8 maanden van deze huurovereenkomst is een huurvrije periode van 8 maanden bedongen, wel zijn servicekosten verschuldigd over deze periode.

Verhuurder stelt een investeringsbijdrage van in totaal € 35.000 (BTW niet van toepassing) beschikbaar voor het verwijderen, aanpassen en inrichten van de fit-out. Huurder verstrekt verhuurder facturen om aan te tonen dat de investeringsbijdrage daadwerkelijk gebruikt wordt ten behoeve van het verwijderen, aanpassen en inrichten van de fit-out, waarna verhuurder de investeringsbijdrage beschikbaar stelt aan de huurder.

Per 1 januari 2023 zijn lease- en servicecontracten aangegaan voor het gebruik van een e-mail en Cloud-omgeving en voor ICT-, kopieer- en printapparatuur. De looptijd hiervan bedraagt 6 jaren. De jaarlijkse kosten van de enige Kyocera printer TA-5053CI bedragen € 9.002 per jaar incl. BTW. Daar komt jaarlijks nog een bedrag bij van € 834 incl. BTW voor acquisitie. Per oktober 2020 is een servicecontract ingegaan voor het gebruik van een public Cloud-omgeving (MS365) en

telefoniediensten (hosted voip), inclusief het gebruik van een hoogwaardige glasvezelverbinding. De looptijd hiervan bedraagt 60 maanden. De jaarlijkse kosten bedragen € 30.461 (excl. BTW). Per augustus 2021 is een leasecontract ingegaan voor het gebruik van een frankeermachine. De looptijd hiervan bedraagt 60 maanden. De jaarlijkse kosten bedragen € 479 (excl. BTW).

In januari 2022 is het contract met Procurios CRM vernieuwd. Bij Procurios nemen wij een aantal modules af voor onbepaalde tijd waarvoor we jaarlijks € 31.080 excl. BTW betalen. Daarnaast betalen we jaarlijks voor consultancy € 10.368 excl. BTW. Voor het afnemen van e-mailadressen bij Procurios betalen we € 4.980 excl. BTW per jaar.

Gemeenschappelijke kosten

De ChristenUnie heeft overeenkomsten gesloten met Perspectief (ChristenUnie-jongeren), de mr. G. Groen van Prinstererstichting (het WI), de Bestuurdersvereniging en de FICDD (stichting van de ChristenUnie voor internationale samenwerking en ontwikkeling) en de Stichting Ondersteuning Tweede Kamerfractie ChristenUnie betreffende de verdeling van gezamenlijke kosten.

De verdeling van gezamenlijke huisvestingskosten, bureaunkosten en gemeenschappelijke personeelskosten is geregeld in een "Overeenkomst tot verrekening van voor gemene rekening gemaakte kosten" (KVGR). In een aantal gevallen worden personeelskosten van ChristenUnie-medewerkers doorbelast aan een van de andere entiteiten op basis van een koepelovereenkomst. De doorberekende kosten zijn als baten in de exploitatie van de ChristenUnie opgenomen. De entiteiten dragen ook bij aan de gezamenlijke investeringen.

2.6 Toelichting op de baten over 2022

2.6.1 Contributies

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2022	2022	2021
	€	€	€
Contributies	1.557.506	1.527.780	1.335.147
Contributies voorgaande jaren	<u>8.706</u>	<u>220</u>	<u>1.516</u>
	<u>1.566.213</u>	<u>1.528.000</u>	<u>1.336.662</u>

De contributiebaten betreffen alle gefactureerde contributies over 2022. Hiervan is 97,6% daadwerkelijk ontvangen. Jaarlijks wordt een inschatting gemaakt van het bedrag dat nog binnenkomt. Het overige deel wordt afgeschreven (zie toelichting van de lasten). Wanneer er meer geld dan verwacht binnenkomt op contributies van voorgaande jaren, geldt het als een baat in het verslagjaar.

2.6.2 Giften

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2022	2022	2021
	€	€	€
Vrienden van de ChristenUnie	18.951	21.000	18.642
Giften uit acties	78.752	164.000	357.119
Legaten	10.000	-	25.040
Overige giften	36.744	15.000	37.651
	<u>144.447</u>	<u>200.000</u>	<u>438.452</u>

NB: Vrienden van de ChristenUnie is geen neveninstelling. Het is een groep donateurs die periodiek kleine bedragen naar de ChristenUnie overmaken. Zij zijn geen lid, maar "Vriend" van de ChristenUnie. Zij hebben geen gezamenlijke organisatie, bankrekening of bestuur.

2.6.3 Subsidies

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2022	2022	2021
	€	€	€
Subsidie Wet Financiering Politieke Partijen	1.485.215	1.094.000	1.435.199
Doorbetaling subsidies (WFPP) aan neveninstellingen	341.304-	-	342.953-
Subsidie Wet Financiering Politieke Partijen (voorgaande jaren)	-	-	-
	<u>1.143.912</u>	<u>1.094.000</u>	<u>1.092.246</u>

2.6.4 Bijdragen in gezamenlijke kosten

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2022	2022	2021
	€	€	€
Gezamenlijke kosten Bestuurdersvereniging (BV)	207.860	235.065	214.858
Gezamenlijke kosten Wetenschappelijk Instituut (WI)	60.790	69.887	59.743
Gezamenlijke kosten FICDD	85.543	92.890	90.012
Gezamenlijke kosten Perspectief, ChristenUnie-jongeren	21.884	25.159	21.507
	<u>376.077</u>	<u>423.001</u>	<u>386.121</u>

De ChristenUnie heeft overeenkomsten gesloten met andere partijgeledingen betreffende de verdeling van gezamenlijke kosten.

2.6.5 Baten Opleidingscentrum

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2022	2022	2021
	€	€	€
Cursusbijdragen Opleidingscentrum	16.901	20.000	28.300
	<u>16.901</u>	<u>20.000</u>	<u>28.300</u>

2.6.6 Overige baten

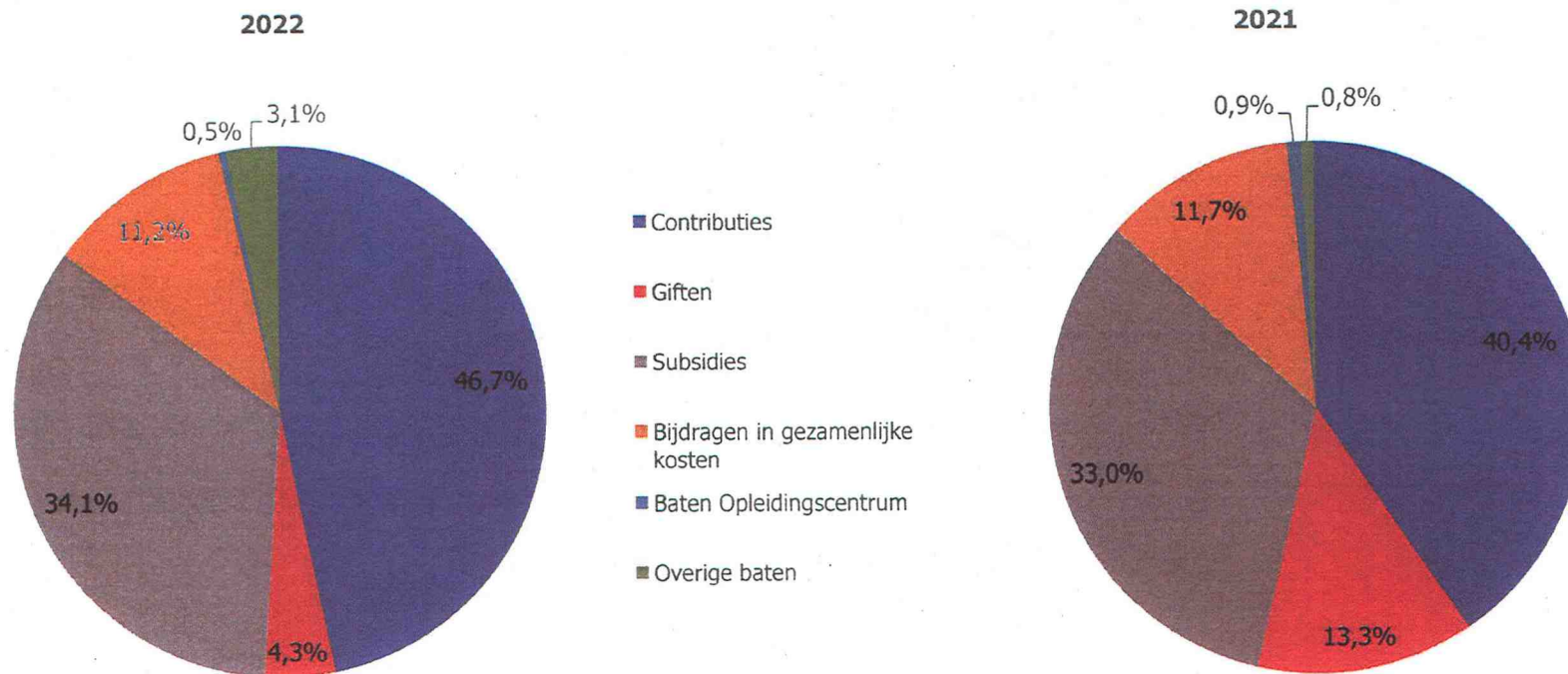
	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2022	2022	2021
	€	€	€
Baten ChristenUnie Magazine	15.199	14.360	15.715
Verkopen	78.079	8.146	10.129
Rente	145	-	-
Nagekomen baten	10.243	-	4.403-
	<u>103.665</u>	<u>22.506</u>	<u>21.441</u>

2.6.7 Totaal baten

TOTAAL BATEN

<u>3.351.215</u>	<u>3.287.507</u>	<u>3.303.222</u>
------------------	------------------	------------------

2.6.8 Herkomst baten

2.7 Toelichting op de lasten over 2022

2.7.1 Uitgaven aan subsidiabele activiteiten

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Politieke vorming en scholing (a)			
1. Opleidingscentrum	10.299	10.000	8.627
2. Politieke beleidsontwikkeling	-	-	364
	<u>10.299</u>	<u>10.000</u>	<u>8.991</u>
Informatievoorziening (b)			
3. ChristenUnie Magazine	99.404	103.500	90.524
4. Campagnematerialen	5.964	2.500	468
5. Informatie via internet	26.766	31.161	27.976
6. Congres	111.294	80.000	79.070
	<u>243.428</u>	<u>217.161</u>	<u>198.038</u>
Contact zusterpartijen buitenland (c)			
Activiteiten via FICDD, de ChristenUnie stichting voor internationale samenwerking en ontwikkeling	<u>3.591</u>	<u>10.000</u>	<u>4.500</u>

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)			
Activiteiten via Mr. G. Groen v. Prinstererstichting	<u>108.000</u>	<u>108.000</u>	<u>108.149</u>
Politieke participatie jongeren (e)			
Activiteiten via PerspectieF, ChristenUnie-jongeren	<u>35.000</u>	<u>35.000</u>	<u>19.500</u>
Ledenwerving (f)			
7. Kosten Ledenwerving	<u>30.787</u>	<u>40.000</u>	<u>42.776</u>
	<u>30.787</u>	<u>40.000</u>	<u>42.776</u>
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)			
8. Promotie	119.978	26.000	72.039
9. Informatie via internet	26.766	31.161	27.976
10. Radio, tv en nieuwe media	<u>40.574</u>	<u>55.000</u>	<u>46.121</u>
	<u>187.318</u>	<u>112.161</u>	<u>146.136</u>

Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
11. Opbouwwerk en advies	3.296	3.000	1.040
12. Opleidingscentrum	10.299	10.000	8.627
13. Selectie ambtsdragers	8.926	6.000	6.203
14. Digitale nieuwsbrief	5.948	6.925	6.217
15. Ondersteuning politieke ambtsdragers	-	-	-
	<u>28.470</u>	<u>25.925</u>	<u>22.087</u>

Verkiezingscampagnes (i)

16. PS-WS verkiezingen 15 maart 2023	16.664	-	-
17. EP-verkiezingen 2024	-	-	-
18. TK-verkiezingen 17 maart 2021	-	-	469.012
19. GR-verkiezingen 16 maart 2022	66.011	50.000	49.741
	<u>82.675</u>	<u>50.000</u>	<u>518.753</u>

2.7.2 Afdrachten

	<u>Realisatie 2022</u>	<u>Begroting 2022</u>	<u>Realisatie 2021</u>
	€	€	€
Afdrachten aan lokale afdelingen en bestedingen Provinciale Unies			
Aan lokale afdelingen	282.958	280.928	243.075
Bestedingen Provinciale Unies	42.667	99.151	14.834
	<u>325.624</u>	<u>380.079</u>	<u>257.909</u>

2.7.3 Overige uitgaven

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Bestuurskosten			
Voorzittersvergoeding	12.883	13.200	2.147
Vergaderkosten	4.985	5.000	4.677
Reiskosten bestuursleden	3.125	6.000	1.593
Partijdecoraties	2.483	2.300	-
Overige bestuurskosten	10.141	3.000	12.379
	<u>33.618</u>	<u>29.500</u>	<u>20.796</u>

De totale bezoldiging directie (A. Schipper en J. Vandermeer-Van Hoven) over 2022 bedroeg: € 242.282 (2021: € 191.284). Deze salaris- en pensioenlasten zijn onderdeel van de totale personeelskosten op de volgende pagina.

Bureau- en ICT-kosten			
Bureau- en kantoorkosten	64.377	71.500	84.201
Accountant en adviseurs	39.981	27.986	39.971
Afschrijvingen MVA	49.161	48.885	48.003
Afschrijving niet betaalde contributies	25.000	18.500	19.645
ICT-kosten	58.584	46.450	57.853
	<u>237.103</u>	<u>213.321</u>	<u>249.673</u>

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Personeelskosten			
Lonen en salarissen	1.237.218	1.334.658	1.198.462
Sociale lasten	222.423	226.244	200.228
Pensioenlasten	80.280	76.155	72.363
Overige personeelskosten	91.472	165.420	12.684
	<u>1.631.393</u>	<u>1.802.477</u>	<u>1.483.737</u>

Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het boekjaar 2022 bedroeg 21,85 FTE (2021: 21,65). Dit is exclusief stagiaires.

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Huisvestingskosten			
Huur- en servicekosten	74.976	72.044	69.807
Onderhoudskosten	2.298	2.500	1.893
Energiekosten	13.917	8.000	10.524
Overige huisvestingskosten	36.455	103.740	24.202
	<u>127.645</u>	<u>186.285</u>	<u>106.426</u>
Reservering verkiezingsfonds dot. & onttrek.			
Dotatie verkiezingsreserve	-	223.000	-
	<u>-</u>	<u>223.000</u>	<u>-</u>
2.7.4 Totaal lasten			
TOTAAL LASTEN	<u>3.084.952</u>	<u>3.442.907</u>	<u>3.187.472</u>

2.8 Kostentoerekening subsidiabele activiteiten (WFPP)

	<u>Directe kosten</u>	<u>Personeels- kosten</u>	<u>Bestuurs- en bureaunkosten</u>	<u>Huisvestings- kosten</u>	<u>KVGR baten</u>	<u>TOTAAL 2022</u>
Politieke vorming en scholing (a)						
1. Opleidingscentrum	10.299	64.208	10.655	5.024	-5.265	84.921
2. Politieke beleidsontwikkeling	0	56.217	9.329	4.399	-4.610	65.335
Subtotaal Politieke vorming en scholing (a)						<u>150.256</u>
Informatievoorziening (b)						
3. ChristenUnie Magazine	99.404	67.696	11.234	5.297	-5.551	178.078
4. Campagnematerialen	5.964	85.569	14.200	6.695	-7.017	105.411
5. Informatie via internet	26.766	132.259	21.948	10.348	-10.846	180.474
6. Congres	111.294	19.883	3.299	1.556	-1.631	134.402
Subtotaal Informatievoorziening (b)						<u>598.365</u>
Contact zusterpartijen buitenland (c)						
Resultaat kosten FICDD 2022 (eigen jaarrekening) alleen inzake het WFPP deel	88.093					88.093
Subtotaal Contact zusterpartijen buitenland (c)						<u>88.093</u>
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)						
Resultaat kosten WI 2022 (eigen jaarrekening)	562.259					562.259
Subtotaal Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)						<u>562.259</u>
Politieke participatie jongeren (e)						
Resultaat kosten Perspectief 2022 (eigen jaarrekening)	87.927					87.927
Subtotaal Politieke participatie jongeren (e)						<u>87.927</u>

	Directe kosten	Personeels- kosten	Bestuurs- en bureaunkosten	Huisvestings- kosten	KVGR baten	TOTAAL 2022
Ledenwerving (f)						
7. Kosten Ledenwerving	30.787	53.830	8.933	4.212	-4.414	93.347
Subtotaal Ledenwerving (f)						93.347
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)						
8. Promotie	119.978	51.086	8.477	3.997	-4.189	179.349
9. Informatie via internet	26.766	82.464	13.684	6.452	-6.762	122.604
10. Radio, tv en nieuwe media	40.574	53.519	8.881	4.187	-4.389	102.772
Subtotaal Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)						404.724
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)						
11. Opbouwwerk en advies	3.296	71.574	11.877	5.600	-5.869	86.478
12. Opleidingscentrum	10.299	40.791	6.769	3.192	-3.345	57.706
13. Selectie ambtsdragers	8.926	25.563	4.242	2.000	-2.096	38.635
14. Digitale nieuwsbrief	5.948	65.569	10.881	5.130	-5.377	82.151
15. Ondersteuning politieke ambtsdragers	0	51.856	8.605	4.057	-4.252	60.266
Subtotaal Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)						325.236
Verkiezingscampagnes (i)						
16. EP-verkiezingen 2024	0	0	0	0	0	0
17. GR-verkiezingen 16 maart 2022	66.011	6.977	1.158	546	-572	74.120
Subtotaal Verkiezingscampagnes (i)						74.120
TOTAAL	1.304.592	929.058	154.172	72.692	-76.188	2.384.327

Deel subsidiabele personeelskosten van de totale personeelskosten: 57%

Toerekenbare bestuurs- en bureaunkosten

Totale bestuurs- en bureaunkosten, maal het deel subsidiabele kosten van de totale personeelskosten

Totaal	Subs. factor	Toerekenbaar
270.721	57%	154.172

Toerekenbare huisvestingskosten

Totale huisvestingskosten, maal het deel subsidiabele kosten van de totale personeelskosten

127.645	57%	72.692
---------	-----	--------

Toerekenbare KVGR-baten (zie 2.6 Toelichting op de baten over 2022)

Totale KVGR-baten, maal het deel subsidiabele personeelskosten van de totale personeelskosten

133.783	57%	76.188
---------	-----	--------

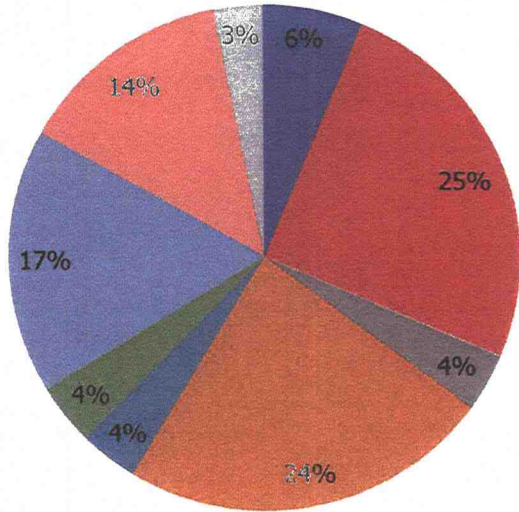
Overzicht subsidiabele kosten ChristenUnie en neveninstellingen:

	2022	% 2022	2021	% 2021
Politieke vorming en scholing (a)	150.256	6%	111.911	4%
Informatievoorziening (b)	598.365	25%	570.382	21%
Contact zusterpartijen buitenland (c)	88.093	4%	99.718	4%
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	562.259	24%	543.449	20%
Politieke participatie jongeren (e)	87.927	4%	74.990	3%
Ledenwerving (f)	93.347	4%	91.054	3%
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	404.724	17%	338.472	13%
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	325.236	14%	350.349	13%
Verkiezingscampagnes (i)	74.120	3%	522.880	19%
TOTAAL	2.384.327	100%	2.703.205	100%

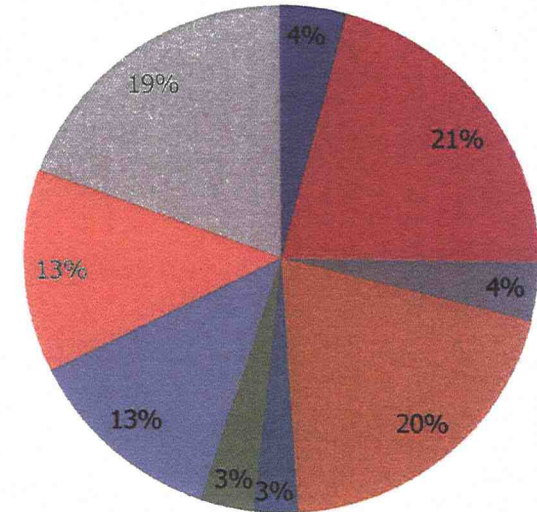
2.8.1 Kostenverdeling subsidiabele activiteiten

2022

- Politieke vorming en scholing (a)
- Informatievoorziening (b)
- Contact zusterpartijen buitenland (c)
- Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)
- Politieke participatie jongeren (e)
- Ledenwerving (f)
- Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)
- Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)
- Verkiezingscampagnes (i)

2021

2.9 Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te Amersfoort, dd. 11-4-2023

Ankie van Tatenhove

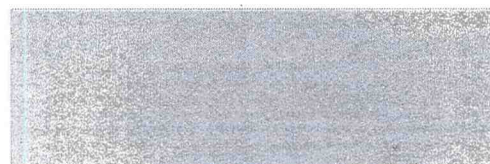
Wieger Kastelein
Penningmeester

Harmke Vlieg - Kempe

Leon Meijer
Internationaal secretaris

Mark de Boer
Secretaris

Hanneke Palm

Christen
Unie

Overige
gegevens

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging ChristenUnie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Vereniging ChristenUnie te Amersfoort gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging ChristenUnie op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Rjk C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging ChristenUnie zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Rjk C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven' is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJK C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJK C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

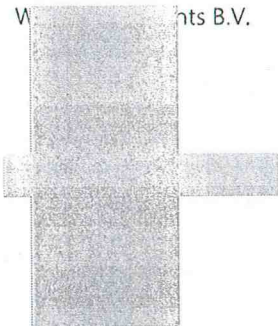
Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Sliedrecht, 14 april 2023.

W. [redacted] ts B.V.

**Christen
Unie**

Bijlagen

Bijlage I. Begroting ChristenUnie 2023

	Begroting 2023	Realisatie 2022	Begroting 2022
	€	€	€
Baten			
Contributies	1.524.000	1.566.213	1.528.000
Giften	100.000	144.447	200.000
Subsidies	1.171.000	1.143.912	1.094.000
Bijdragen in gezamenlijke kosten	393.851	376.077	423.001
Baten Opleidingscentrum	21.000	16.901	20.000
Overige baten	108.600	103.665	22.506
Totaal baten	3.318.451	3.351.215	3.287.507

Lasten

Directe uitgaven aan subsidiabele activiteiten

	Begroting 2023	Realisatie 2022	Begroting 2022
	€	€	€
Politieke vorming en scholing (a)	10.000	10.299	10.000
Informatievoorziening (b)	199.950	243.428	217.161
Contact zusterpartijen buitenland (c)	5.000	3.591	10.000
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	80.000	108.000	108.000
Politieke participatie jongeren (e)	26.250	35.000	35.000
Ledenwerving (f)	40.000	30.787	40.000
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	124.450	187.318	112.161
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	27.150	28.470	25.925
Verkiezingscampagnes (i)	90.000	82.675	50.000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	602.800	729.569	608.246

	Begroting 2023	Realisatie 2022	Begroting 2022
	€	€	€
Afdrachten			
Afdrachten aan lokale afdelingen en bestedingen Provinciale Unies	375.000	325.624	380.079
	<u>375.000</u>	<u>325.624</u>	<u>380.079</u>
Overige uitgaven			
Bestuurskosten	29.383	33.618	29.500
Bureau- en ICT-kosten	237.320	237.103	213.321
Personeelskosten	1.791.247	1.631.393	1.802.477
Huisvestingskosten	103.113	127.645	186.285
Reservering verkiez.fonds dot.& onttrekk.	179.587	-	223.000
	<u>2.340.650</u>	<u>2.029.759</u>	<u>2.454.583</u>
Totaal lasten	<u>3.318.450</u>	<u>3.084.952</u>	<u>3.442.907</u>
Overschot	<u>0</u>	<u>266.263</u>	<u>155.400-</u>

**Christen
Unie**

Jaarverslag 2022